

УДК 354:336.025

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-1143-1156](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-1143-1156)

Слободян Олександр Станіславович кандидат наук з державного управління, докторант Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-4833-0730>

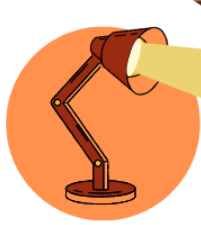
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ ЯК ІМПАКТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Анотація. Досліджено особливості інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів України в контексті реалізації євроінтеграційних прагнень нашої держави та трансформації її моделі публічного управління. Обґрунтовано доцільність використання індексу інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів (ІІРР) як багатовимірної аналітичної конструкції, що поєднує економічні, інституційні, соціальні та просторові параметри розвитку і дозволяє оцінювати не лише результати інноваційної діяльності, а й здатність регіонів до інтеграції у наднаціональні інноваційні простори. Доведено, що застосування сценарного підходу до аналізу ІІРР є методологічно обґрунтованим інструментом врахування невизначеності, асиметрії та багатоваріантності трансформаційних процесів у регіональному розвитку України.

Установлено, що ключовим чинником зростання ІІРР виступає інституційна спроможність регіонів до реалізації інтеграційних імпульсів, яка формується під впливом якості публічного управління, стратегічного планування, цифровізації управлінських процесів і розвитку партнерських мереж. Обґрунтовано, що інтеграція відіграє роль каталізатора глибинних інституційних змін, а не обмежується функцією зовнішнього фінансового ресурсу. Результати просторово-економічного аналізу засвідчили наявність стійкої диференціації інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів, а також ризики поглиблення регіональних диспропорцій за інерційних сценаріїв.

Запропоновано використання сценарного підходу до визначення прогностичної рамки динаміки ІІРР у коротко- та середньостроковій перспективі. У межах цієї прогностичної рамки оптимістичний і конвергентно-європейський сценарії демонструють потенціал вирівнювання регіонального розвитку завдяки впровадженню політики смарт-спеціалізації, розвитку інноваційних екосистем та міжрегіональної кооперації. Доведено, що інтеграційні прагнення України слід розглядати як довгостроковий імпакт-фактор модернізації регіональної політики, реалізація якого потребує послідовної державної стратегії, орієнтованої на посилення суб'єктності регіонів у європейських інтеграційних процесах.

Ключові слова: публічне регулювання, механізми публічного регулювання, інноваційний розвиток, інноваційні екосистеми, інвестиції, регіональний розвиток, цифрова трансформація, релокація бізнесу, євроінтеграція.

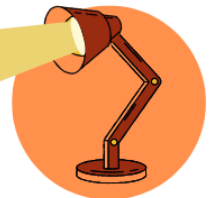
Slobodyan Oleksandr Stanislavovych PhD of Sciences in Public Administration, doctoral student at the National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute", Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-4833-0730>

FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF UKRAINE'S INTEGRATION DESIRE AS AN IMPACT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF REGIONS

Abstract. The features of the innovative and integrated development of the regions of Ukraine in the context of the implementation of the European integration aspirations of our state and the transformation of its public administration model are studied. The feasibility of using the index of innovative and integrated development of regions (IIRD) as a multidimensional analytical construct that combines economic, institutional, social and spatial parameters of development and allows assessing not only the results of innovative activity, but also the ability of regions to integrate into supranational innovative spaces is substantiated. It is proven that the use of a scenario approach to the analysis of IIRD is a methodologically sound tool for taking into account the uncertainty, asymmetry and multivariate nature of transformation processes in the regional development of Ukraine. It is established that the key factor in the growth of IIRD is the institutional capacity of regions to implement integration impulses, which is formed under the influence of the quality of public administration, strategic planning, digitalization of management processes and the development of partner networks. It is substantiated that integration plays the role of a catalyst for deep institutional changes, and is not limited to the function of an external financial resource. The results of spatial and economic analysis have shown the presence of a stable differentiation of the innovation and integration development of regions, as well as the risks of deepening regional disparities under inertial scenarios.

The use of a scenario approach is proposed to determine the predictive framework for the dynamics of the IIRD in the short and medium term. Within this predictive framework, the optimistic and convergent-European scenarios demonstrate the potential for leveling regional development through the implementation of a smart specialization policy, the development of innovation ecosystems, and interregional cooperation. It is proven that Ukraine's integration aspirations should be considered as a long-term impact factor for the modernization of regional policy, the implementation of which requires a consistent state strategy focused on strengthening the subjectivity of regions in European integration processes.

Keywords: public regulation, public regulation mechanisms, innovative development, innovative ecosystems, investments, regional development, digital transformation, business relocation, European integration.

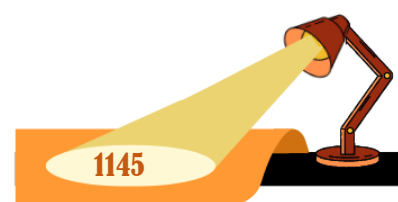
Постановка проблеми. Реалізація інтеграційних прагнень України у ХХІ столітті набула характеру багатовимірного трансформаційного процесу, що охоплює політичну, правову, економічну та соціально-технологічну площини. В умовах війни та післявоєнного відновлення інтеграція до європейського простору дедалі більше постає для України не як декларативна мета, а як інструмент структурної модернізації її регіонів, здатний генерувати інноваційний імпульс і забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність. На відміну від традиційного підходу, де інтеграція розглядається переважно на макрорівні, існує необхідність в її інтерпретації як імпакт-фактора регіонального інноваційного розвитку, що трансформує локальні інституції, бізнес-моделі, людський капітал та управлінські практики. Усе це визначає актуальність обраної проблематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні, політико-правові, економіко-фінансові та інші аспекти реалізації державного регулювання у сфері регіонального розвитку в умовах євроінтеграції детально досліджували науковці Л. Антонова, О. Антонова, Р. Бенедикс, С. Біла, П. Блау, К. Бредлі, З. Бурик, С. Валтон, З. Варналій, О. Гафонова, І. Гриценко, Д. Грицишен, Я. Калат, Й. Кім, А. Король, Р. Коуз, Р. Кривенкова, С. Ліпсет, О. Літвінов, В. Луняк, О. Матвеева, Ю. Микитюк, Р. Олексенко, Г. Ортіна, Х. Притула, Г. Річардсон, Л. Сергієнко, С. Серьогін, Р. Стаднійчук, В. Тогобицька, О. Халипенко, О. Яновський та інші [2; 3; 4; 6]. У той же час, у сучасних умовах особливого значення набуває розвиток регіонів України за рахунок залучених інвестицій і зреалізованих нею інтеграційних прагнень. Це є важливим засобом для підвищення ефективності функціонування інноваційних механізмів у сфері регіонального розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей впливу стану реалізації інтеграційних прагнень Україною на рівень інноваційного розвитку її регіонів.

Виклад основного матеріалу. Визначившись із методологічною основою дослідження, можна зауважити, що воно передбачає поєднання теорії регіональних інноваційних систем, концепції багаторівневого врядування ЄС (multi-level governance) і застосування підходу імпакт-орієнтованої публічної політики (impact-oriented public policy). У межах цього підходу інтеграційні прагнення України розглядаються як екзогенний інституційний драйвер, що активує ендогенні інноваційні ресурси регіонів.

У цьому контексті постає необхідність у визначенні етапів реалізації інтеграційних прагнень України та регіонального інноваційного ефекту:

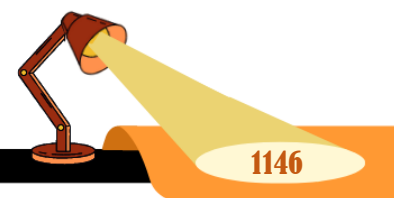
1. Визначення та конституювання інтеграційних прагнень України як чинник структурної трансформації регіонів. Інтеграційні прагнення України до європейського та євроатлантичного простору слід розглядати не лише як вектор зовнішньої політики чи інструмент геополітичного позиціонування, а як довгостроковий механізм внутрішньої модернізації соціально-економічних систем регіонів. У сучасних умовах інтеграція набуває характеру інституційного імпаكتу, який трансформує логіку регіонального розвитку – від екстенсивної, ресурсозалежної моделі до інноваційно орієнтованої, знаннєвої та мережевої. Саме у 2019 році відбулось остаточне конституційне закріплення вектору зовнішньої політик України, що дозволив визначитись з її пріоритетами розвитку: належне врядування, усунення бюрократичних бар'єрів, підвищення прозорості й ефективності публічної служби, повсюдна цифрова трансформація, зниження рівня корупції в державній владі, сталий інноваційний розвиток регіонів і громад та ін.

На відміну від класичних моделей інтеграції (неофункціоналізм, міжурядовий підхід), сучасна європейська інтеграція дедалі більше реалізується через механізми політик, стандартів і практик, що безпосередньо впливають на регіональний рівень. Саме регіони стають простором, у якому інтеграційні імпульси матеріалізуються у вигляді інноваційних кластерів, смарт-спеціалізацій, цифрових екосистем та нових форм публічно-приватної взаємодії. З огляду на це можна відзначити, що конституювання інтеграційних прагнень лише відправний пункт довгого шляху у досягненні означеної мети.

2. Цей етап може бути охарактеризовано як нормативно-адаптаційний, адже він вимагає успішної інституційної підготовки інноваційного середовища для забезпечення регіонального розвитку. Власне, перший етап реалізації інтеграційних прагнень України має інституційно-конституційний характер і пов'язаний передусім із гармонізацією національного законодавства та управлінських практик із правом і політиками Європейського Союзу. Його ключовою ознакою є формування базових інституційних умов, без яких інноваційний розвиток регіонів є фрагментарним і нестійким. Другий же етап передбачає більш деталізовану персоніфікацію (нормативне закріплення) управлінських практик. На регіональному рівні цей етап проявляється через:

- імплементацію принципів багаторівневого врядування;
- запровадження регіональних стратегій розвитку відповідно до підходу smart specialization;
- інституціоналізацію діяльності агенцій регіонального розвитку та інноваційної інфраструктури тощо.

Інноваційний ефект цього другого етапу має переважно латентний характер. Він не завжди відображається у зростанні кількісних показників інноваційної активності регіонів, однак формує критично важливе середовище довіри, правил

і стимулів, без якого наступні етапи інтеграції втрачають ефективність. Саме на цьому етапі закладається основа для переходу регіонів від адміністративно-розподільчої моделі управління до інноваційно-орієнтованої публічної політики.

3. Виокремлений етап є інституційно-трансформаційним, оскільки інтеграція України до ЄС розглядаються як каталізатор інновацій в умовах масштабної кризи. Якщо другий етап характеризується пришвидшеним правовим унормуванням інтеграційних процесів під впливом воєнних викликів, то третій етап передбачає посилення, власне, ролі регіонів у забезпеченні стійкості держави (висхідний ефект). В умовах війни інтеграція перестає бути лише інструментом розвитку і набуває функції артизму й адаптації.

За цього етапу регіональний інноваційний ефект проявляється у такому:

- переорієнтації інновацій на оборонні, енергетичні, цифрові та dual-use технології;
- релокації підприємств і формуванні нових територіальних інноваційних вузлів;
- посиленні ролі цифрових платформ у публічному управлінні та наданні послуг.

Інтеграція у цьому контексті виконує роль інституційного стабілізатора, який дозволяє регіонам залучати зовнішні ресурси, знання та інноваційні рішення навіть за умов обмеженого внутрішнього потенціалу. Саме на цьому етапі формується нова якість регіональних інноваційних екосистем — більш гнучких, адаптивних і мережевих.

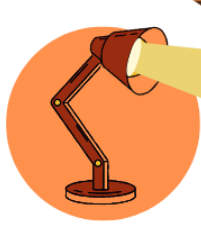
4. Етап, що відзначається інноваційно-конвергентністю, за якої українські регіони стають повноправними суб'єктами європейського інноваційного простору. Попередній етап є доволі прогностичним і пов'язаний із поступовим переходом від адаптації до активної участі регіонів України у формуванні спільного європейського інноваційного простору. Йдеться не лише про безперешкодний доступ до програм ЄС, а про структурну конвергенцію інноваційних моделей (вітчизняної з європейськими). Відтак, на четвертому етапі регіони повинні:

- інтегруватися у транснаціональні інноваційні мережі;
- спеціалізуватися відповідно до глобальних ланцюгів доданої вартості;
- ставати повноцінними акторами європейської регіональної політики.

Інноваційний ефект регіонального розвитку має мультиплікативний характер, оскільки поєднує інституційну зрілість, накопичений людський капітал і цифрову трансформацію. Саме тут інтеграція трансформується з зовнішнього чинника у внутрішній драйвер саморозвитку регіонів.

5. Етап, що спрямований на поглиблене обґрунтування формалізованої моделі оцінювання регіонального розвитку з позиції упроваджених інновацій і залучених інвестицій. У цьому контексті доцільно запропонувати індекс інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів (далі – ІІРР), що відображає багатовимірний характер впливу інтеграції (див. формулу 1).

$$IPPP_t = \alpha I_t + \beta R\&D_t + \gamma H_t + \delta D_t \quad (1),$$

де I_t – рівень інтеграції регіону у європейські програми;
 $R\&D_t$ – витрати на дослідження та розробки;
 H_t – індекс людського капіталу;
 D_t – рівень цифровізації;
 $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ – вагові коефіцієнти.

Теоретично модель ґрунтується на положеннях:

- 1) ендогенної теорії зростання (роль знань і людського капіталу);
- 2) теорії регіональних інноваційних систем;
- 3) концепції цифрової трансформації публічного сектору.

Коефіцієнти $\alpha, \beta, \gamma, \delta$ дозволяють адаптувати модель до специфіки регіонів, що є критично важливим у країні з високою територіальною асиметрією розвитку, як Україна.

Прогноз динаміки ІПП у короткостроковій перспективі базується на припущенні про інерційно-прискорювальний характер інтеграційного впливу (формула 2).

$$\Delta IPPP = IPPP_{t+1} - IPPP_t \quad (2)$$

Очікуване зростання індексу інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів:

- відображає накопичувальний ефект інституційних реформ;
- корелює з масштабами залучення європейських інвестицій;
- залежить від спроможності регіонів до абсорбції інновацій.

Сценарний аналіз свідчить, що за оптимістичного сценарію інтеграція може забезпечити якісний стрибок регіонального розвитку, тоді як інституційні затримки призведуть до фрагментації інноваційного простору (табл. 1).

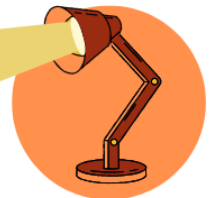
Таблиця 1

Сценарний аналіз індексу інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів

№ з/п	Сценарій	Характеристика	Інноваційний ефект
1	Базовий	Часткова інтеграція	Помірне зростання на рівні окремо взятих регіонів
2	Оптимістичний	Прискорена інтеграція	Стрибокподібний розвиток регіонів
3	Песимістичний	Інституційні затримки	Фрагментований і затяжний інноваційний розвиток регіонів
4	Компенсаторно-стійкий	Висока адаптивність регіонів	ІПП зростає навіть у несприятливих зовнішніх умовах
5	Конвергентно-європейський	Досягнення структурної конвергенції з регіонами ЄС	Регіони України стають повноцінними суб'єктами європейської регіональної політики

Джерело: авторська розробка

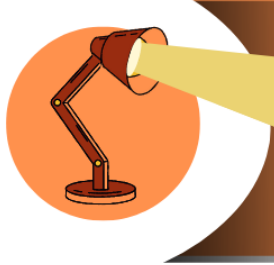
Сценарний аналіз індексу інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів (ІПР) є ключовим аналітичним інструментом оцінювання можливих траєкторій просторово-економічної трансформації України в умовах європейської інтеграції, воєнних викликів та посткризового відновлення. Його методологічна цінність полягає у здатності поєднати кількісні параметри інноваційного розвитку з якісними характеристиками інституційної спроможності регіонів до абсорбції інтеграційних імпульсів [5]. Уважаємо за доцільне зупинитись на конкретизації особливостей реалізації кожного варіанту розвитку регіонів України в умовах реалізації її інтеграційних прагнень.

1. Базовий (інерційно-адаптаційний) сценарій, що передбачає збереження поточних темпів інтеграційних реформ в Україні за умови обмеженої інституційної спроможності регіонів та нерівномірного доступу до інноваційних ресурсів. У цьому випадку зростання ІПР має помірний характер і відображає переважно ефект нормативної адаптації та часткової участі у європейських програмах підтримки. Інноваційний розвиток регіонів у межах цього сценарію залишається фрагментованим: окремі регіони демонструють позитивну динаміку завдяки наявності людського капіталу й релокованого бізнесу, тоді як інші відстають через структурні диспропорції. Таким чином, ІПР зростає, але не формує стійкої конвергенції між регіонами.

2. Оптимістичний (інтеграційно-прискорений) сценарій, що базується на припущенні про активну фазу інтеграції України до європейського економічного й інноваційного простору, масштабне залучення фінансових ресурсів ЄС та ефективну імплементацію політики смарт-спеціалізації. За цього сценарію ІПР зростає експоненційно, демонструючи ефект синергії між інституційними реформами, цифровізацією та розвитком регіональних інноваційних екосистем. Згідно з другим сценарієм регіони поступово переходять від ролі реципієнтів допомоги до статусу активних учасників транснаціональних інноваційних мереж. З огляду на це відбувається вирівнювання інноваційного потенціалу, а інтеграція стає джерелом довгострокової конкурентоспроможності регіонів. ІПР у цьому випадку виконує функцію індикатора якісного зламу в моделі регіонального розвитку.

3. Песимістичний (фрагментаційно-деградаційний) сценарій, що формується за умов затягування воєнного протистояння, інституційної нестабільності та обмеження зовнішньої підтримки. Інтеграційні процеси втрачають системний характер, а регіональна інноваційна політика стає реактивною та несинхронізованою. ІПР у межах цього сценарію демонструє стагнацію або навіть зниження, що свідчить про втрату регіонами здатності до інноваційного відновлення. Посилюється асиметрія розвитку, зростає залежність від централізованих

рішень, а інтеграція редукується до декларативного рівня без відчутного регіонального ефекту.

4. Компенсаторно-стійкий сценарій (resilience-based), що передбачає поєднання обмежених ресурсів із високою адаптивністю регіонів. За рахунок розвитку цифрових інструментів управління, мережових форм взаємодії та інновацій соціального характеру ПРР зростає навіть у несприятливих зовнішніх умовах. Регіони формують локальні осередки інноваційної стійкості, що дозволяє компенсувати дефіцит інвестицій за рахунок інституційної гнучкості. Інтеграція у цьому випадку виконує роль каталізатора організаційних і управлінських інновацій.

5. Конвергентно-європейський сценарій (цільовий), який спрямований на досягнення структурної конвергенції з регіонами ЄС. ПРР розглядається як стратегічний індикатор успішності інтеграції, що відображає не лише економічні, а й соціально-інституційні трансформації. У цьому випадку регіони України стають повноцінними суб'єктами європейської регіональної політики.

Підвищення інноваційної активності є результатом адаптації українського бізнесу до умов воєнного часу, коли впровадження інновацій перетворилося на ключовий інструмент для забезпечення виживання, підвищення безпеки та виконання нових, критично важливих державних замовлень. Традиційно осередками інновацій у країні залишаються Дніпропетровська, Харківська та Львівська області, які об'єднують відповідно 10,2%, 9,3% та 8,4% від загального числа підприємств, що активно займаються інноваціями. Водночас у столиці спостерігається суттєвий приріст такої діяльності: частка інноваційно активних підприємств у Києві зросла майже вдвічі за період з 2018 до 2024 року – з 14,5% до 26,8%. Динаміка розвитку кількості інноваційних підприємств, що впроваджують нові або істотно вдосконалені продукти (товари чи послуги), а також тих, що реалізують інноваційні процеси, наведена на рис. 1.

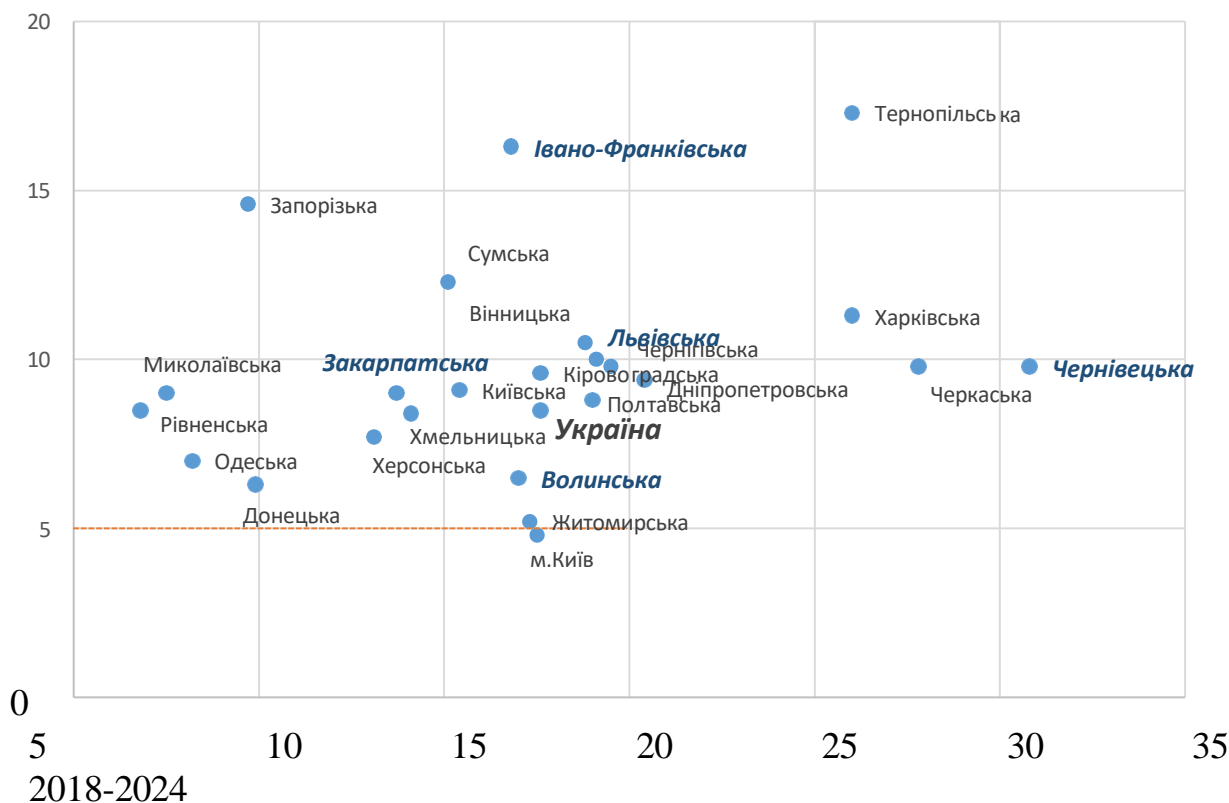

Рис. 1. Кількість інноваційно активних підприємств України, у % до загальної кількості підприємств відповідного регіону (2018–2024 рр.)

Джерело: складено на підставі [1; 3]

У період 2022–2024 років в Україні було зафіксовано значне зростання інноваційної активності у більшості регіонів, що стало відповіддю на виклики воєнної економіки. Особливий розвиток спостерігався у таких сферах, як оборонно-промисловий комплекс, кібербезпека, енергоефективність та медицина. Ці обставини сприяли інтенсивній розробці нових технологій і продуктів, зокрема безпілотних літальних апаратів (БПЛА), військової техніки та засобів зв'язку. Динамічні зміни у кількості інноваційно активних підприємств за цей період наведено у графічному форматі (див. рис. 1). Найвищі частки інноваційної активності підприємств у звітному періоді зареєстровано в Чернівецькій області (понад 30%), а також у Черкаській, Харківській та Тернопільській областях (понад 25%). У той же час, у Запорізькій, Миколаївській та Рівненській областях було зафіксоване зниження цієї частки, що зумовлено небезпечною ситуацією, спричиненою повномасштабним військовим вторгненням та веденням активних бойових дій. Основні чинники, які зумовили регіональні відмінності у рівні інноваційної активності підприємств, включають:

1. Стрімкий розвиток ІТ-сектора, який залишається одним із найінноваційніших сегментів економіки. Цей сектор продемонстрував високу стійкість і

адаптивність: успішно перейшов на дистанційну роботу, залучив численні міжнародні проекти, у тому числі спрямовані на впровадження технологій подвійного призначення.

2. Часткове заміщення імпорту та перебудова ланцюгів постачання, що сприяло освоєнню новітніх технологій, матеріалів і виробничих процесів.

3. Переміщення підприємств до відносно безпечних центральних і західних регіонів країни, що надало їм можливість модернізуватися та запроваджувати сучасні бізнес-моделі у нових умовах.

4. Підтримка цифрових ініціатив у таких галузях, як фінансові технології (FinTech), медичні технології (MedTech) та рішення для електронного урядування (GovTech) через діяльність Міністерства цифрової трансформації України, що помітно сприяло зростанню загальної інноваційної активності.

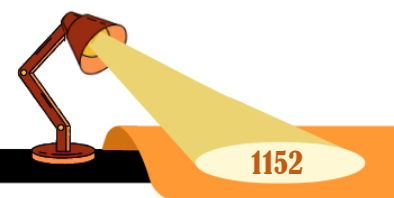
5. Фінансові стимули для підприємств, які інвестують у дослідження, розробки та новітні технології. Серед них варто виділити грантові програми міжнародних партнерів, ініціативи Фонду розвитку інновацій та програми дешевих кредитів, як-от "Доступні кредити 5-7-9%", адаптовані під підтримку інноваційних компонентів бізнесу. Таким чином, аналізований період характеризується не лише мобілізацією ресурсів в умовах воєнної економіки, але й створенням сприятливих умов для розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Запровадження нових або суттєво вдосконалених продуктів відкриває для підприємств можливість освоювати нові ринки, залучати додаткові інвестиції й зміцнювати перспективи подальшого розвитку. Водночас процесні інновації сприяють створенню фінансового резерву та формують базу для майбутнього впровадження інновацій у продукції. Проте надмірна орієнтація лише на внутрішню ефективність через акцент на процесних інноваціях може призвести до технологічної застійності та згодом до втрати конкурентних позицій. Регіональні економіки мають низку особливостей, які відрізняють їх від національних, зокрема нерівномірний доступ до ресурсів, своєрідну динаміку ринку праці та специфічне безпекове середовище. Незважаючи на ці відмінності, модель Солоу-Свона [4; 6] пропонує ключові аспекти для досягнення регіонального розвитку, на які слід зважати, а саме:

1. Капітальні інвестиції та розбудова інфраструктури. Економічний розвиток регіонів значною мірою зумовлений рівнем розвитку інфраструктури – транспортних мереж, комунальних послуг та цифрового зв'язку.

2. Інфраструктура тісно взаємопов'язана з продуктивністю регіонів. Інвестиції у місцеві галузі, враховуючи регіональні конкурентні переваги, сприяють накопиченню капіталу й збільшенню виробництва.

3. Ринок праці. Розвиток населення та його кваліфікаційні характеристики є вирішальними факторами. Регіони, які стикаються із демографічним зменшен-

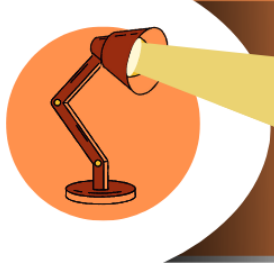
ням або масовим виїздом громадян, можуть зазнавати труднощів зі збереженням економічного потенціалу. Для таких регіонів важливими стають політика в галузі освіти, перенавчання та ефективно залучення кваліфікованої робочої сили.

4. Технології та інноваційні кластери. Регіони, що стимулюють зростання інноваційних екосистем, здатні використовувати технологічний прогрес як рушійну силу розвитку. Розповсюдження знань і партнерство між державними та приватними структурами істотно впливають на розвиток технологій. Інвестиції у науково-дослідну діяльність і впровадження сучасних розробок пришвидшують темпи регіональної інноваційності. Створення сприятливого економічного середовища, яке заохочує інвестиції, стимулює розвиток талантів, адаптує ринок праці до нових викликів воєнного часу та післявоєнного відновлення, забезпечує розвиток інфраструктури та підтримує інновації, є основою для стійкого регіонального розвитку.

Регіони України розвиваються у складних умовах безпекових загроз, що потребує кардинальної перегляду економічних стратегій і випрацювання інноваційних підходів до залучення інвестицій. Стратегічний вектор спрямованих інвестицій у відновлення основних капіталів (ВНОК) формує основу цього трансформаційного процесу. Замість простого відновлення зруйнованого акцент робиться на створенні інтегрованої та інноваційної інфраструктури. Особливу вагу мають механізми страхування воєнних ризиків, державні гарантії для приватних інвесторів і модернізація виробничих процесів. До цього додатково сприяє розбудова транскордонних об'єктів таких, як пункти пропуску, логістичні хаби і "сухі порти", що інтегруються в мережу TEN-T [3].

Важливим завданням є запровадження цільових програм, спрямованих на підтримку інноваційно-орієнтованого відтворення національного економічного комплексу (ВНОК) через податкові стимули, прив'язані до підвищення показників фондівіддачі та впровадження енергоефективних і цифрових технологій. Пріоритет слід надавати "розумним" інвестиціям, спрямованим на зниження операційних витрат, замість орієнтації на кількісний приріст основних фондів. У довгостроковій перспективі вирішальним фактором конкурентоспроможності регіонів стане їхня здатність оперативно переходити від стадії інвестицій до етапу повного розгортання операційної діяльності з багаторазовим зростанням продуктивності праці та раціональним використанням ресурсів. Це набуває особливого значення у контексті економічної інтеграції з прикордонними ринками ЄС. Такий підхід передбачає обов'язкове включення інвестицій у розвиток людського капіталу. Формування інноваційно-орієнтованого відтворювального циклу, підкріпленого сприятливим інвестиційним кліматом і державними стимулами, виступає єдиною стратегією створення стійкого фундаменту для скорочення економічного розриву із сусідніми країнами ЄС. Воно сприятиме трансформації українських регіонів у потужні центри ревіталізації й експортно-

орієнтованого зростання, що стимулюватиме динамічний розвиток національної економіки в цілому.

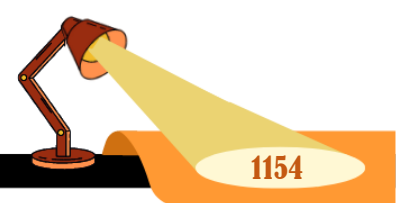
Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі висновки за блоками:

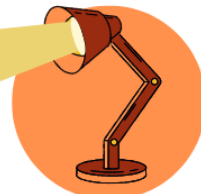
1. Концептуально-методологічний блок. Дослідження засвідчило, що індекс інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів (ІІР) доцільно розглядати як багатовимірну аналітичну конструкцію, що поєднує економічні, інституційні, соціальні та просторові параметри регіонального розвитку. Його використання дозволяє подолати обмеження традиційних показників інноваційної активності, які фіксують лише результати, але не здатність регіонів до інтеграції у наднаціональні інноваційні простори. Обґрунтовано, що саме сценарний підхід до аналізу ІІР забезпечує можливість врахування невизначеності, багатоваріантності трансформаційних процесів та асиметрії регіонального розвитку в Україні.

2. Установлено, що ключовим детермінантом зростання ІІР є інституційна спроможність регіонів до реалізації інтеграційних імпульсів, яка включає ефективність публічного управління, якість стратегічного планування, рівень цифровізації управлінських процесів та розвиток партнерських мереж. Доведено, що навіть за однакового доступу до інтеграційних ресурсів регіони демонструють різні траєкторії розвитку, що зумовлено відмінностями в управлінській культурі, кадровому потенціалі та здатності до координації інноваційної політики на міжсекторному рівні. Інтеграція в цьому контексті виступає катализатором інституційних змін, а не лише джерелом фінпідтримки.

3. Просторово-економічний блок. Результати сценарного аналізу ІІР підтвердили наявність стійкої просторової диференціації інноваційно-інтеграційного розвитку регіонів України. За базового та песимістичного сценаріїв спостерігається ризик поглиблення регіональних диспропорцій, що зумовлює фрагментацію інноваційного простору та концентрацію інтеграційних вигод у обмеженій кількості територій. Водночас оптимістичний і конвергентно-європейський сценарії демонструють потенціал вирівнювання регіонального розвитку за рахунок впровадження політики смарт-спеціалізації, підтримки інноваційних екосистем і розвитку міжрегіональної кооперації.

4. Прогностично-сценарний блок. Сценарний аналіз ІІР дозволив сформувати прогностичну рамку розвитку регіонів України у коротко- та середньостроковій перспективі. Доведено, що оптимістичний сценарій забезпечує нелінійне зростання ІІР завдяки ефекту синергії між інтеграційними реформами, цифровою трансформацією та розвитком людського капіталу. Натомість песимістичний сценарій фіксує ризик інституційної деградації та втрати інноваційної динаміки. Особливу увагу приділено компенсаторно-стійкому сценарію, який демонструє можливість підтримання позитивної динаміки ІІР навіть за умов

обмежених ресурсів через підвищення адаптивності регіонів і розвиток управлінських інновацій.

5. Стратегічно-політичний блок. Інтеграційні прагнення України обґрунтовано як довгостроковий імпакт-фактор інноваційного розвитку регіонів, що трансформує саму модель публічного управління та регіональної політики. Доведено, що інтеграція має розглядатися не як зовнішня мета, а як внутрішній механізм модернізації регіонів, спрямований на формування стійких, конкурентоспроможних та інклюзивних територіальних систем. Реалізація цільового конвергентно-європейського сценарію ІПР потребує послідовної державної політики, орієнтованої на посилення ролі регіонів як активних суб'єктів інтеграційних процесів.

Література:

1. Кількість інноваційно активних підприємств за регіонами (2018–2020, 2020–2022, 2022–2024) // Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ni/rik/kiar_reg_new_ue.xlsx (дата звернення 06.01.2026).

2. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Публічно-управлінські інтеграційні прагнення аспекти реалізації Україною // Державне управління: удосконалення та розвиток, 2025. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6651> (дата звернення 06.01.2026).

3. Притула Х.М., Калат Я.Я., Максименко А.О. та ін. Концептуальні засади інноваційно-орієнтованого розвитку економіки регіонів України та механізми його фінансово-інвестиційного забезпечення: науково-аналітична доповідь (електронне видання) / наук. ред. Х. М. Притула; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2025. 78 с.

4. Kim Y.E., Loayza N.V. Productivity Growth : Patterns and Determinants across the World. Policy Research working paper. 2019. Washington, D.C. : World Bank Group. 71 p. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/130281557504440729> (дата звернення 06.01.2026).

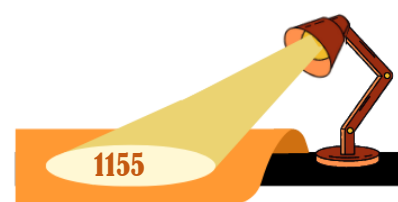
5. Slobodyan O., Poroka M. Conceptual principles for the formation of innovation mechanisms for public regulation of regional development and industrial safety // Public administration and state security aspects. 2025. Vol. 2. pp. 145–159.

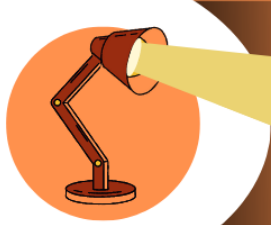
6. Gibson J. Understanding the Solow-Swan Economic Growth Model and Its Regional Implications. 2025. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/understanding-solow-swan-economic-growth-model-its-jim-j0pzc/> (дата звернення 06.01.2026).

References:

1. Kil'kist' innovatsiyno aktyvnykh pidpryyemstv za rehionamy (2018–2020, 2020–2022, 2022–2024) [Number of innovatively active enterprises by region (2018–2020, 2020–2022, 2022–2024)]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny – State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ni/rik/kiar_reg_new_ue.xlsx [in Ukrainian].

2. Pomaza-Ponomarenko A.L. & Taraduda, D.V. (2025). Publichno-upravlins'ki intehtratsiynykh prahnen' aspekty realizatsiyi Ukrayinoyu [Public-administrative aspects of the implementation of integration aspirations by Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok – State Administration: Improvement and Development*, 6. Retrieved from <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6651> [in Ukrainian].

3. Prytula, Kh.M., Kalat, Ya.Ya., Maksymenko, A.O. and others (2025). *Kontseptual'ni zasady innovatsiyno-oriyentovanoho rozvytku ekonomiky rehioniv Ukrayiny ta mekhanizmy yoho finansovo-investytsiynoho zabezpechennya: naukovo-analitychna dopovid' (elektronne vydannya) [Conceptual principles of innovation-oriented development of the economy of regions of Ukraine and mechanisms of its financial and investment support: scientific and analytical report (electronic edition)]*. Lviv: State Institution "Institute of Regional Studies named after M. I. Dolishnyi NAS of Ukraine" [in Ukrainian].

4. Kim, Y.E., Loayza, N.V. (2019). *Productivity Growth : Patterns and Determinants across the World. Policy Research working paper*. Washington, D.C. : World Bank Group. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/130281557504440729> [In English].

5. Slobodyan, O. & Poroka, M. (2025). Conceptual principles for the formation of innovation mechanisms for public regulation of regional development and industrial safety. *Public administration and state security aspects*, 2, 145–159. [In English].

6. Gibson, J. (2025). Understanding the Solow-Swan Economic Growth Model and Its Regional Implications. Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/understanding-solow-swan-economic-growth-model-its-jim-j0pzc/> [In English].

